

Załącznik nr 3
do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego

dr Joanna Osiejewicz
Pracownia Komunikacji Prawniczej
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Zielonogórski

AUTOREFERAT
przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. Imię i Nazwisko:

Joanna Osiejewicz

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

- 2013 Doktor nauk prawnych w zakresie prawa, stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego z dnia 23 września 2013 r. na podstawie rozprawy „*Traktatowa harmonizacja prawa państw członkowskich Unii Europejskiej*” (Promotor: Dr hab. Mariusz Muszyński, prof. UKSW; Recenzenci: Dr hab. Elżbieta Karska, prof. UKSW; Prof. dr hab. Jan Sandorski).
- 2012 Magister prawa, studia ukończone z wyróżnieniem, dyplom wydany przez Wydział Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego, 28 czerwca 2012 r.
- 2010 Doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa stosowanego, stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 18 maja 2010 r. na podstawie rozprawy „*Terminologische Komponenten polnischer und deutscher Fachsprache der Kfz-Haftpflichtversicherung aus der Übersetzungsperspektive*“ (Promotor: Prof. dr hab. Sambor Grucza; Recenzenci: Prof. dr hab. Zofia Berdychowska; Prof. dr hab. Tomasz Czarnecki).
- 1996 Magister filologii germańskiej, dyplom wydany przez Wydział Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego, 20 marca 1996 r.

Pozostałe:

- 2016 „Natural Resources for Sustainable Development: The Fundamentals of Oil, Gas, and Mining Governance”. Kurs ukończony z wyróżnieniem.
Organizatorzy:
- Natural Resource Governance Institute, New York
 - Columbia Center on Sustainable Investment - Joint Center of Columbia Law School and Earth Institute, Columbia University, New York
 - The World Bank, Washington, DC

2006 „Interdyscyplinarne Podyplomowe Studium Kształcenia Tłumaczy”, Wydział Lingwistyki Stosowanej, Uniwersytet Warszawski.
Studia podyplomowe z zakresu tłumaczenia sądowego i prawniczego – język niemiecki.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych:

od 2014 Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Prawa i Administracji
Adiunkt
od 2017 Pracownia Komunikacji Prawniczej - kierownik
2014-2017 Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

2012-2014 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Dyplomatycznego i Dyplomacji Publicznej
dydaktyk - umowa cywilnoprawna

2012-2014 Uczelnia Łazarskiego
Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Międzynarodowego Publicznego
Wydział Ekonomii i Zarządzania, Katedra Międzynarodowych Stosunków Politycznych
dydaktyk – umowa cywilnoprawna

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego:

„Globalne zarządzanie zasobami ropy i gazu w perspektywie prawnomiędzynarodowej”.

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy),

Joanna Osiejewicz, *Globalne zarządzanie zasobami ropy i gazu w perspektywie prawnomiędzynarodowej*, Warszawa : C.H. Beck 2018, ISBN: 978-83-812-8469-1, ss. LXXXV, 322.

Recenzent wydawniczy: Prof. dr hab. Roman Wieruszewski.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Cel, tezy i założenia pracy

Przedstawiona monografia poświęcona jest problematyce zarządzania zasobami ropy i gazu w perspektywie prawnomiędzynarodowej. Ma ona charakter interdyscyplinarny: porusza zagadnienia z zakresu prawa międzynarodowego publicznego, międzynarodowego prawa ochrony środowiska, międzynarodowego prawa praw człowieka, międzynarodowego prawa gospodarczego, międzynarodowego prawa inwestycyjnego. Podjęcie problematyki globalnego zarządzania ropą naftową i gazem w prawie międzynarodowym jest uzasadnione znaczeniem tych zasobów dla całej światowej społeczności jako dominujących źródeł światowej energii pierwotnej. W najbliższej przyszłości pewny dostęp konsumentów do ropy naftowej i gazu po rozsądnych cenach będzie bowiem wciąż stanowił pierwszoplanową wartość strategiczną. Dla państw producenckich ropa naftowa i gaz pozostaną zaś istotnymi źródłami dochodów i kluczowymi motorami wzrostu ich gospodarek.

Metoda badawcza niniejszej pracy jest oparta na koncepcji G. Teubnera i A. Fischer-Lescano, którzy, zainspirowani teorią systemów N. Luhmanna, opisywali proces rozprzestrzeniania się prawa międzynarodowego odwołując się do wielopłaszczyznowej fragmentacji prawa społeczeństwa światowego, to jest globalnej przestrzeni, która sama się dyferencjuje na niezliczoną liczbę autonomicznych systemów. Ich zdaniem celem badań nad prawem powinno być identyfikowanie konkretnych systemów regulacyjnych, a następnie analizowanie ich powstania i interakcji międzysystemowej, w poszukiwaniu modelu ogólnego. Uważali przy tym za zasadne zadawanie pytań o to, co składa się na dany system, jak zmieniają się systemy i oddziałują na siebie nawzajem, jak rozstrzygane są konflikty między systemami oraz w jaki sposób te systemy są chronione.

Stosownie do wskazanej koncepcji przyjęto hipotezę, że w obszarze globalnego zarządzania można wyróżnić kompleks reżimów, czyli szereg częściowo nakładających się na siebie i niehierarchicznych instytucji regulujących dany obszar merytoryczny, odnoszący się specyficznie do wydobycia zasobów ropy naftowej i gazu, który ma służyć interesowi narodów jako członków społeczności międzynarodowej. Za cel badawczy obrano zidentyfikowanie systemu regulacyjnego globalnego zarządzania zasobami ropy i gazu w prawie międzynarodowym. Cel ten ukierunkowano na zagadnienia szczegółowe, które koncentrują się na zbadaniu genezy tego systemu, jego ewolucji i struktury, a także na zidentyfikowaniu dóbr chronionych przez ten system oraz zakresu ich ochrony w przedmiotowym obszarze.

Problem badawczy oparto na następujących założeniach:

- (1) zasoby ropy naftowej i gazu są rozmieszczone globalnie, na terytoriach zarówno państwowych jak i niepaństwowych;
- (2) zasoby ropy naftowej i gazu są objęte treścią zasady stałej suwerenności nad zasobami i bogactwami naturalnymi;
- (3) zasada stałej suwerenności nad zasobami i bogactwami naturalnymi jest otwarta na zmiany mogące wpływać na zakres i sposoby korzystania z zasobów ropy naftowej i gazu;
- (4) z uwagi na współistnienie, przenikanie się i zazębianie się reżimów prawnych, nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie kręgu instytucji zaangażowanych w globalne zarządzanie zasobami ropy i gazu jako źródłami energii, ani też jednoznaczne wskazanie dóbr objętych ochroną przez te reżimy, lecz jedynie dokonanie ich mniej lub bardziej trafnego wyboru.

Dla realizacji przyjętych celów i zadań szczegółowych, zastosowano następujące metody badawcze: dogmatyczną, obserwacyjno-historyczną, analizy krytycznej oraz porównawczą i przeprowadzono analizę źródeł prawa międzynarodowego, przyjętych w relevantnym obszarze; analizę orzecznictwa trybunałów międzynarodowych z przedmiotowego zakresu; studia literaturowe; syntezę na podstawie wyników analizy; wnioski.

Dla identyfikacji kompleksu reżimów odnoszącego się specyficznie do zarządzania zasobami ropy naftowej i gazu zastosowano wyjaśnianie przyczynowe:

- (1) intencjonalne, ukierunkowane na przedmiot (ropa naftowa i gaz) i podmiot praw i obowiązków objętych pojęciem zasady suwerenności nad zasobami naturalnymi a także na zakres tej zasady;
- (2) funkcjonalne, ukierunkowane na funkcje instytucji prawnych z zakresu zarządzania zasobami ropy i gazu, ukształtowane pod wpływem pojawiania się coraz silniej umocowanych praw i obowiązków w obszarach uznawanych za reprezentatywne dla interesu społeczności międzynarodowej.

Układ i treść pracy

Analizę otwiera rozdział pierwszy służący objaśnieniu genezy i ewolucji zasady stałej suwerenności nad zasobami i bogactwami naturalnymi, a także jej treści normatywnej. Zasada ta ma zasadniczo dwa źródła: z jednej strony kwestię rozwoju gospodarczego, szczególnie w tzw. krajach rozwijających się, a z drugiej strony – międzynarodową zasadę prawa do samostanowienia i *pacta sunt servanda*, jak również obowiązek współpracy na rzecz rozwoju.

Niewątpliwie jest także zakotwiczona w zasadzie suwerennej równości. Zasada stałej suwerenności nad zasobami i bogactwami naturalnymi uzyskała status zasady międzynarodowego prawa zwyczajowego, a dalsze etapy jej ewolucji uwzględniły perspektywę ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Jak wykazano, nowe trendy, pojawiające się w coraz bardziej współzależnym świecie, przyniosły tworzenie dalszych obowiązków i praw wymagających wysiłków prawodawczych m.in. w dziedzinie regulacji inwestycji zagranicznych, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Ponadto podjęto próbę odpowiedzi pytanie, kto jest uprawniony i wyposażony w zdolność prawną do swobodnego rozporządzania zasobami naturalnymi. Zaakcentowano przy tym, że krąg podmiotów uprawnionych do dysponowania zasobami naturalnymi ulegał temporalnym zmianom. Odnośnie do strony przedmiotowej, przeprowadzona analiza rezolucji dotyczących stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi pokazała stopniowe rozszerzanie zakresu zasobów i działań objętych zasadą.

W rozdziale drugim zaprezentowano prawa i obowiązki państw wynikające z zasady stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi. Przez długi czas zasada stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi była wyrażana przez przyznawanie praw i roszczeń państwom i narodom, wynikających z ich suwerenności. Wynikało to z tego, że państwa były bardziej skłonne do formułowania praw rozszerzających ich suwerenność, niż zobowiązań ją ograniczających. Podobnie, dyskusja akademicka koncentrowała się raczej na prawach pochodzących z suwerenności, w szczególności prawie do przejęcia własności zagranicznej. Mniej uwagi poświęcano natomiast zakresowi obowiązków obciążających państwa przy wykonywaniu ich stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi. Twierdzeniom i sformułowaniom praw inspirowanych tą zasadą towarzyszy obecnie nałożenie obowiązków, zmierzających do wprowadzenia lub też przywrócenia równowagi między prawami i interesami wszystkich zaangażowanych podmiotów i ochrony jakości i różnorodności zasobów naturalnych, także dla przyszłych pokoleń. Dla realizacji celów niniejszej pracy, przedmiotowe prawa i obowiązki zostały ujęte w pięciu wyodrębnionych obszarach tematycznych: gospodarowanie zasobami naturalnymi; rozwój kraju i dobrobyt narodów; ochrona środowiska; współpraca międzynarodowa; ochrona inwestycji. Wskazano reprezentatywne uniwersalne, jak również regionalne oraz multilateralne rozwiązania traktatowe, orzeczenia sądów i trybunałów międzynarodowych oraz niewiążące wytyczne na poparcie tezy o istnieniu określonego prawnomiędzynarodowego uprawnienia lub obowiązku związanego bezpośrednio z wykonywaniem stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi.

W rozdziale trzecim skoncentrowano się na istocie globalnego zarządzania ropą i gazem. Wskazano, że nie istnieje ani uniwersalny system, ani też normy, które mogłyby być uznane za prawdziwie uniwersalne, a które odnosiłyby się do zasobów energetycznych, w szczególności do zasobów ropy i gazu. Również międzypaństwowa współpraca w zakresie bezpieczeństwa energetycznego nie ma globalnego charakteru. Globalne zarządzanie w odniesieniu do zasobów ropy i gazu przebiega wzdłuż tych linii normatywnych, na których odbywa się współpraca międzynarodowa z udziałem najbardziej wpływowych państw, w sytuacji gdy istnieje ryzyko niewystarczającego uwzględnienia ich interesów. W tym rozdziale objaśniono ponadto aspekty terminologiczne dotyczące pojęć występujących w obszarze globalnego zarządzania zasobami ropy i gazu. Wskazano, że dobre zarządzanie zasobami, to jest skuteczne, rzetelne i przejrzyste zarządzanie surowcami mineralnymi, w tym ropą naftową i gazem wymaga ustanawiania reguł w zakresie promocji wykorzystania zasobów naturalnych w celu poprawy dobrostanu publicznego, jak również wzmocnienia instytucji publicznych, takich jak sądownictwo oraz organy nadzoru, w celu egzekwowania tych reguł. W większości przypadków wymaga ono także woli politycznej, tak aby z faktu posiadania zasobów umiejscowionych w podglebiu wynikały wymierne korzyści dla obywateli. Zwrócono ponadto uwagę na znaczenie zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu sektorem naftowo-gazowym, rozumianego jako koncepcja zmierzająca do ujednoczenia szeregu pozornie konkurencyjnych celów, takich jak zapewnienie lepszych warunków życia i większych możliwości ludziom, zwłaszcza ubogim oraz dostosowanie produkcji i konsumpcji do ram tolerowanych w dłuższej perspektywie przez ekosystemy. Omówiono również architekturę instytucjonalną globalnego zarządzania w sektorze naftowo-gazowym i wskazano specyficzne dla niego wyzwania prawne.

Przeprowadzona analiza treści zasady stałej suwerenności nad zasobami naturalnymi oraz wynikających z niej praw i obowiązków, jak również istoty i charakteru globalnego zarządzania w sektorze naftowo-gazowym, znajdującego normatywne źródło w tej zasadzie, pozwoliła na zidentyfikowanie kompleksu sektorowych reżimów regulacyjnych, rządzących zasobami ropy i gazu. Wnioski sformułowane w trzech pierwszych rozdziałach zostały rozwinięte w rozdziale czwartym, zawierającym prezentację kompleksu heterarchicznych reżimów globalnego zarządzania zasobami ropy i gazu. Składają się na niego w szczególności: obrót handlowy; ochrona inwestycji; zasoby wydobywalne na obszarach morskich; przejrzystość i rozliczalność sektora naftowo-gazowego; ochrona społeczności lokalnych. W ramach każdego z tych reżimów przedstawiono dalsze, bardziej szczegółowe

dyferencjacje. Wskazano jednak wyraźnie, że granice tych reżimów nie są ostre, a ich dyferencjacji nie da się określić w sposób kategoriyczny.

Konkluzje

Nie istnieje nadrzędne, uniwersalne prawnomiędzynarodowe rozwiązanie zmierzające do zapewnienia globalnego zarządzania zasobami ropy naftowej i gazu. Brak również instytucji posiadającej mandat do rozwiązania problemu globalnego bezpieczeństwa energetycznego *per se*. Liczne przypadki współpracy międzypaństwowej, które dotyczą kwestii związanych z ropą naftową i gazem, tworzą siatkę normatywną generującą implikacje dla globalnej gospodarki energetycznej. Identyfikacja instytucji prawnych związanych z globalnym zarządzaniem zasobami ropy i gazu jest wynikiem analizy praw i obowiązków objętych pojęciem zasady suwerenności nad zasobami naturalnymi, której pierwotnym uzasadnieniem była ochrona niezależności gospodarczej i rozwój państw bogatych w zasoby, a która współcześnie zdążyła w kierunku sprawiedliwego i równego podziału zasobów i jest intensywnie nacechowana przez prawa człowieka i kwestie dotyczące ochrony środowiska.

Mimo że przeprowadzona analiza faktycznie pozwoliła na wyizolowanie kompleksu reżimów odnoszących się do zarządzania tymi zasobami, procesy działania instytucji prawnych związanych z globalną gospodarką energetyczną nie sięgają wystarczająco daleko, aby pozwolić na wyczerpujące objaśnienie problematyki globalnego zarządzania zasobami ropy i gazu. Istnieje bowiem rozbieżność między celami tych instytucji i właściwych im procesów, która prowadzi do powstawania szczelin i ogólnego deficytu systemowego w globalnym wymiarze. Prawnomiędzynarodowy system zarządzania zasobami ropy i gazu występuje jako agregacja różnych instytucji i procesów związanych z gospodarką energetyczną. Budowa zrównoważonego świata jest przedmiotem zainteresowania wielu podmiotów, których role i obowiązki niekiedy nakładają się, a niekiedy są wyłącznie właściwe tylko dla niektórych z nich. Obowiązki te powinny być uzgadniane w drodze dialogu, z maksymalną korzyścią dla społeczeństwa. Mimo że to państwa narodowe, z uwagi na istotny związek między energią, rozwojem gospodarczym i bezpieczeństwem narodowym są tradycyjnie postrzegane jako centralni aktorzy zarządzania zasobami energetycznymi i ochroną środowiska, problematyka energetyki i środowiska stanowi obecnie przedmiot wielowymiarowego globalnego zainteresowania. Kwestie te należą dziś ze swej natury do spraw ponadnarodowych, z czym wiąże się trudność w przypisaniu odpowiedzialności i jej ewentualne rozdzielenie między poszczególnych aktorów. Pojęcie zarządzania może odnosić

się do wielu procesów, w których różni aktorzy międzynarodowi używają mechanizmów i zasad dla osiągnięcia pożądaných celów. Tak rozumiane zarządzanie łączy wspólne działania szeregu różnorodnych podmiotów ukierunkowane na osiągnięcie celu i implikuje mechanizm, którego nie można wytworzyć przez tradycyjnie zorganizowany system rządów. Chodzi tu zatem o działania wielostronne, zorientowane na multiplikowanie pozytywnych skutków przy współpracy różnych interesariuszy, dźwigni i puli środków, przy uwzględnieniu podstawowych obowiązków każdego sektora.

Klasyfikacja i opis reżimów globalnego zarządzania zasobami ropy i gazu doprowadziły do konkluzji, że można nakłonić najbardziej wpływowe państwa do przyjmowania takich polityk sektora naftowo-gazowego, które znacząco uwzględnią bezpieczeństwo energetyczne w sposób sprzyjający ochronie środowiska i rozwojowi społecznemu i gospodarczemu. Warunkiem tego jest korelacja instytucji prawnych, odpowiadających zakresowi kompleksu reżimów zarządzania zasobami ropy i gazu. Kluczowa dla realizacji założeń zrównoważonego rozwoju w tym obszarze wydaje się być bowiem daleko idąca współpraca między powiązаныmi programami i podmiotami, które mają szerszy lub nieco inny zakres merytoryczny niż jedynie przemysł wydobywczy. Niewątpliwą wartością będzie wymiana doświadczeń między sektorami związanymi z zarządzaniem zasobami naturalnymi. Korzystne będzie też czerpanie z dorobku instytucji antykorupcyjnych oraz inicjatyw dobrego zarządzania. Tylko dzięki współpracy prawnomiędzynarodowej możliwe jest osiągnięcie dobrego zarządzania zasobami ropy i gazu w wymiarze globalnym.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych.

Uwagi wstępne

Szczegółowy wykaz moich publikacji zawiera załącznik nr 5 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego. Oprócz monografii stanowiącej podstawę przewodu habilitacyjnego, dorobek ten obejmuje autorstwo 2 monografii, współautorstwo jednej monografii (wkład 70%), autorstwo i współautorstwo 41 artykułów (z czego 24 stanowią rozdziały w książkach), oraz autorstwo 4 recenzji i 1 wywiadu w czasopiśmie naukowym. Łącznie to 49 publikacji, z czego 16 w języku angielskim, 7 w języku niemieckim i 1 w języku włoskim. Dwie z tych publikacji zostały opublikowane po raz drugi w monografiach

naukowych - jedna po upływie roku, a druga po 8 latach. Wszystkie publikacje zostały poddane recenzji.

Dorobek przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora obejmuje autorstwo 1 monografii, 3 artykułów i 4 recenzji.

Moje zainteresowania naukowe oscylowały w szczególności wokół następujących zagadnień:

1. lingwistyka stosowana
2. prawo międzynarodowe publiczne
3. prawo Unii Europejskiej
4. komunikacja prawnicza
5. problematyka zasobów naturalnych, ochrony środowiska, bezpieczeństwa energetycznego i praw człowieka

Lingwistyka stosowana

Pierwszym wyróżnionym przeze mnie obszarem naukowo – badawczym jest lingwistyka stosowana. Przygotowałam rozprawę doktorską na temat tłumaczenia tekstów prawnych i prawniczych stanowiących podstawę dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkód osobowych odniesionych w związku z wypadkami komunikacyjnymi (*Polnisch-deutsche Terminologie der Personenschäden in der Kfz-Haftpflichtversicherung*, pod red. nauk. S. Gruczy, Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Kulturologii i Lingwistyki Antropocentrycznej Uniwersytetu Warszawskiego 2013, ss. 182). Pokłosem tej pracy były trzy artykuły, w których omówiłam problematykę tłumaczenia tekstów specjalistycznych w świetle antropocentrycznej teorii języków (*Fachsprache(n) im Lichte der anthropozentrischen Sprachentheorie*, „Komunikacja Specjalistyczna” 2009, nr 1, s. 140-146; Tekst ten został opublikowany ponownie w 2016 r. w Niemczech w monografii zbiorowej, przedstawiającej stan badań nad językami specjalistycznymi w Polsce: *Fachsprache(n) im Lichte der anthropozentrischen Sprachentheorie*, W: K. Nycz, K. D. Baumann, H. Kalverkämper (red.), *Fachsprachenforschung in Polen*, Berlin : Frank&Timme 2016, s. 65-76; *Irrwege der bisherigen Klassifizierungen von Fachsprachen. Klassifizierungen der Versicherungssprache*, „Studia Niemcoznawcze” 2009, nr 43, s. 473-484; *Zum ontologischen und komponentalen Status von Versicherungsfachsprachen*, „Lingwistyka Stosowana” 2010, nr 3, s. 219–245; *W kwestii tłumaczenia tekstów specjalistycznych*, W: S. Grucza, A. Marchwiński, M. Płużyczka, *Translatoryka. Koncepcje – Modele – Analizy* (red.), Warszawa 2010, s. 360-369).

Badanie założeń antropocentrycznej teorii języków w odniesieniu do języków specjalistycznych doprowadziło mnie do konkluzji o nierozzerwalnym związku pomiędzy opisywaniem świata i jego poznawaniem. Uznałam wtedy, że celem moich dalszych badań nad językami specjalistycznymi powinno być ułatwienie akumulacji i porządkowania wiedzy specjalistycznej oraz zapewnienie efektywnej komunikacji specjalistycznej. W tym okresie ukształtowało się moje zainteresowanie językiem prawnym i prawniczym jako językiem specjalistycznym, a w szczególności tłumaczeniem prawniczym. Koncepcje lingwistyczne były następnie stale, choć w różnym stopniu, obecne w moim dalszym rozwoju naukowym i w późniejszych pracach. W 2017 r. przygotowałam artykuł, którego celem było zreferowanie zagadnień przedstawionych w artykułach Prof. F. Gruczy dotyczących jego badań nad lingwistyką języków specjalistycznych i terminologią (*Antropocentryczna lingwistyka języków specjalistycznych*, W: S. Grucza, M. Olpińska-Szkiełko, M. Płużyczka, I. Banasiak, M. Łączka (red.), Franciszek Grucza. Dzieła zebrane : o nauce prof. Franciszka Gruczy : wydanie jubileuszowe z okazji 80. rocznicy urodzin, T. 1 . Warszawa : Wydaw. Naukowe Instytutu Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej 2017, Uniwersytet Warszawski, - s. 181-194). W tym artykule podjęłam próbę wskazania możliwości przeniesienia wybranych aspektów rozważań dotyczących antropocentrycznej teorii języków specjalistycznych do badań z zakresu lingwistyki legislatywnej, której Prof. F. Grucza poświęcił w swoich pracach szczególną uwagę.

Prawo międzynarodowe publiczne

Drugim obszarem moich zainteresowań badawczych jest prawo międzynarodowe publiczne. Pierwsze publikacje z tego zakresu są oparte na wynikach badań prowadzonych na potrzeby pracy magisterskiej na kierunku prawo „Immunitet państw i funkcjonariuszy publicznych w prawie międzynarodowym” (*Immunitet państwa: instytucja na rozdrożu prawa*, „Polski Przegląd Stosunków Międzynarodowych”, s. 43-71; współautor: M. Muszyński, wkład własny: 50%). Podjęłam próbę zidentyfikowania zakresu i objaśnienia charakteru immunitetu państwa we współczesnym prawie międzynarodowym. Wykazałam, że immunitet państwa zaczyna być postrzegany jako instytucja służąca także ochronie człowieka i jego potrzeb. Analiza orzeczeń sądowych pozwala bowiem przyporządkować je do dwóch grup: tych traktujących immunitet głównie z punktu widzenia człowieka jako podmiotu praw i obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego oraz tych wydanych w duchu zachowania przyjaznych stosunków między państwami, przy jednoczesnym uzasadnieniu

immunitetu z punktu widzenia suwerena. Zajmowałam się także źródłami prawa instytucji immunitetu państwa (*Specifics of legal sources governing jurisdictional immunities of states and their property*, „Časopis Kiiivskogo Universitetu Prava: ukrajskij naukovo-teoretičnij časopis”, nr 3, s. 374-379).

Kolejne dwa artykuły z tego zakresu mają charakter akcesoryjny w stosunku do trzonu mojego dorobku naukowego. Pierwszy dotyczy prawnomiędzynarodowych regulacji stosunków międzypaństwowych w Arktyce (*Between Strength and Cooperation: the Problem of States' Governance in the Arctic under International Law*, „Legal and Administrative Studies” 2015, nr 1, s. 6-29; współautor: M. Muszyński; wkład własny: 50%), a jego celem jest określenie zakresu władzy państw, która z perspektywy prawa międzynarodowego może być realizowana na tym terytorium. Drugi z artykułów jest efektem (obok wystąpienia na międzynarodowej konferencji naukowej) udziału w projekcie badawczym „‘Sexuelle Orientierung’ als Diskriminierungsgrund: Regelungsbedarf in Deutschland und Polen?“ prowadzonym przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk we współpracy z Max-Planck Institut, Universität Bochum i Universität Greifswald (*UN-vertraglicher Schutz des Rechts auf sexuelle Orientierung und Geschlechtsidentität - ein nudum ius?*, W: C.D. Classen, D. Richter, B. Lukanko (red.), "Sexuelle Orientierung" als Diskriminierungsgrund: Regelungsbedarf in Deutschland und Polen?, Tübingen : Mohr Siebeck GmbH & Co. KG, s. 53-66; współautor: M. Muszyński; wkład własny: 50%). W badaniach podjęłam próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy traktatowy system ochrony praw człowieka w odniesieniu do orientacji seksualnej i tożsamości płciowej ustanawia skuteczną drogę dla inicjowania działań legislacyjnych na poziomie krajowym.

Dwa kolejne artykuły, choć pozostają w obszarze międzynarodowego prawa publicznego, wykazują już istotne powiązanie tematyczne z późniejszym dorobkiem, przedstawionym w punkcie piątym. Dla potrzeb artykułu pierwszego z nich autorki przyjęły hipotezę, że wieloletnia manipulacja kształtem narodu krymskiego pozwoliła na doprowadzenie do takich zmian terytorialnych na Krymie, których zasadniczym celem było uzyskanie dostępu do złóż surowców energetycznych (*Referendum ogólnokrymskie jako instrument manipulowania prawem międzynarodowym*, W: B. Tokaj, A. Feja-Paszkiwicz, B. Banaszak (red.), Aktualne problemy referendum, Warszawa : Krajowe Biuro Wyborcze 2016, s. 185-201; współautor: I. Gawłowicz; wkład własny: 50%). Drugi z artykułów poświęcony jest nowym wymogom dotyczącym odpowiedzialnych standardów korporacyjnych odnoszących się do moralności i etyki, stawianym obecnie przed sektorem prywatnym (*Human Rights Due Diligence of Business Enterprises under the UN Guiding Principles on*

Business and Human Rights, W: M. Dei (red.), *Human Rights: Theory and Practice : collection of scientific papers*, London : International Academy of Science and Higher Education, s. 152 -155). Staralam się wyjaśnić charakter odpowiedzialności przedsiębiorstw w zakresie poszanowania praw człowieka i relację tej odpowiedzialności do odpowiedzialności państwa za naruszenie praw człowieka.

Prawo Unii Europejskiej

Trzecią wyróżnioną tematycznie część mojego dorobku stanowią wybrane zagadnienia prawa Unii Europejskiej. Moje badania koncentrowalam głównie na zagadnieniu harmonizacji prawa, które było przedmiotem mojej drugiej rozprawy doktorskiej (*Harmonizacja prawa państw członkowskich Unii Europejskiej*, Warszawa : C.H. BECK, 2016, ss. 286). Rezultatem tych badań były również trzy artykuły dotyczące zakresu uprawnienia Unii Europejskiej do stanowienia prawa obowiązującego państwa członkowskie (*Ingerencja harmonizacyjna Unii Europejskiej w porządku prawne państw członkowskich*, „Ius Novum” 2014, nr 4, s. 116-134), kontroli sądowej prawodawstwa Unii Europejskiej (*Judicial Review of EU Legislation as an Instrument to Ensure Consistency of National and EU Law*, W: R. Arnold, J. I. Martínez-Estay (red.), *Rule of Law, Human Rights and Judicial Control of Power*, Berlin : Springer International Publishing (*Ius Gentium: Comparative Perspectives on Law and Justice ; Vol. 61*) - s. 361 -375. DOI: 10.1007/978-3-319-55186-9) oraz kwestii teoretycznych związanych z fragmentacją i harmonizacją prawa (*La frammentazione del diritto mondiale come determinante della sua armonizzazione*, „Diritto e Processo : Derecho y Proceso - Right & Remedies” 2016, s. 374-387).

W tym samym obszarze badawczym pozostaje harmonizacja regresu instytucji zabezpieczenia społecznego w Unii Europejskiej w warunkach dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (*Auslandsregress des Sozialversicherungsträgers in der Europäischen Union*, W: R. Arnold (red.), *Ubi Societas Ibi Ius : z okazji powstania Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielona Góra*, Regensburg : Universitätsverlag (*Entwicklungen im Europäischen Recht ; Vol. 7*) 2015, s. 89-101). Zajmowałam się również problematyką harmonizacji zakresu pojęciowego terminu „rodzina” i statusu prawnego jej członków (*Członek rodziny w prawie Unii Europejskiej*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2015, nr 6, s. 24-30). W wyniku analizy wykazałam, że zakres pojęciowy wyrażenia „rodzina” jest szczególny, ponieważ, z jednej strony, jest podmiotowo nie zawsze tożsamy z kręgiem osób, któremu zwyczajowo przypisuje się cechę bycia rodziną, a z drugiej strony – może zmieniać

swoje granice w zależności od kontekstu prawnego.

Wstęp do badań wskazanych w punkcie piątym stanowiły dwa artykuły dotyczące prawa gospodarczego Unii Europejskiej. Pierwszy z nich omawia problematykę niewypłacalności państw w świetle prawa międzynarodowego oraz możliwość wprowadzenia nowych rozwiązań tego problem w związku z relatywizacją suwerenności państwowej i członkostwa w Unii Europejskiej (*EU Member States' Anti-Bankruptcy Solutions in Consideration of Sovereign Debt Recovery upon International Law*, „Časopis Kiiivskogo Universitetu Prava: ukrajskij naukowo-teoretičnij časopis” 2015, nr 1, s. 309-316; współautor: M. Muszyński, udział własny: 50%). Drugi z artykułów dotyczy zakresu kompetencji do zawierania umów inwestycyjnych pozostających w gestii państw członkowskich Unii Europejskiej i omawia modele zawierania umów międzynarodowych przez Unię Europejską oraz zakres jej uprawnień traktatowych (*Power to Enter into Investment Agreements in the European Union*, „Annales Universitatis Apulensis. Series Jurisprudentia”, nr 18, s. 112-123).

Ostatni z tekstów z tego obszaru badawczego wskazuje zagrożenia związane z wykorzystaniem złożonych komputerowych systemów informacyjnych oraz pilną konieczność specjalistycznej edukacji członków społeczeństwa cyfrowego Unii Europejskiej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa (*Education on Cyber Security Issues under European Union Law. A Standard of Personal Data Protection*, W: M. Dei, O. Rudenko (red.), *Innovations in science and education: challenges of our time : collection of scientific papers*, London : IASHE 2017, s. 73 -76; współautor: M. Józwick, udział własny: 50%).

Komunikacja prawnicza

Czwartą wyróżnioną tematycznie częścią mojego dorobku naukowego jest problematyka komunikacji prawniczej. Zagadnieniem tym zainteresowałam się już podczas badań *stricte* lingwistycznych, jednak w późniejszym okresie doświadczenie w prowadzeniu badań metodami prawniczymi pozwoliło mi postrzegać kwestie lingwistyczne z szerszej perspektywy. Pierwszym owocem tych zainteresowań była publikacja dotycząca konieczności kształcenia prawniczego tłumaczy sądowych (*Legal Education of Court Interpreters and Sworn Translators upon the Directive 2010/64/EU*, „International Journal on New Trends in Education and Their Implications (IJONTE)” 2015, T. 6, nr 1, s. 151-162), będąca rozszerzoną wersją referatu wygłoszonego na konferencji inauguracyjnej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego. Ukazałam w nim aktualne trudności związane

z koniecznością kształcenia tłumaczy pisemnych i ustnych oraz przedstawiłam propozycję ustanowienia - zgodnie z aktualnymi regulacjami prawnymi w Unii Europejskiej - programu edukacyjnego dla zapewnienia odpowiedniej jakości usług z tego zakresu.

W kolejnej publikacji zajęłam się problematyką umów międzynarodowych w ich językowym aspekcie (*Prawnomiędzynarodowe aspekty tłumaczenia traktatów*, „Lingwistyka Stosowana” 2016, T. 19, nr 4, s. 205-215) i przedstawiłam problematykę interpretacji umów międzynarodowych przez sądy międzynarodowe i krajowe. Wskazałam przy tym na konieczność efektywnej współpracy prawników i tłumaczy.

Dwa kolejne artykuły miały w zamierzeniu walor edukacyjny. Pierwszy z nich omawia warunki komunikacji prawniczej w warunkach sali sądowej. Jest to miejsce, gdzie komunikacja jest wysoce sformalizowana, ponieważ regulacje proceduralne ograniczają sposób argumentowania, a także definiują granice sytuacji komunikacyjnej (*Komunikacja w procesie cywilnym w ujęciu formalnoprawnym*, W: Justyna Alnajjar (red.), Komunikacja w organizacjach. Teoria i praktyka, Saarbrücken : Wydawnictwo Bezkresy Wiedzy 2016, s. 249-272). Drugi artykuł dotyczy uwarunkowań prawnych tłumaczenia w kontekście rozwoju nowych technologii i służy uświadomieniu autorom i tłumaczom ich praw i obowiązków (*The Right of Translation in International and European Union Law: a Case of New Technologies*, W: A. Guskos, J. Rybicki, I. Gawłowicz (red.), MEDEA 2016 Summa Technologiae : Fourth International Symposium on Art/Science/Technology, Odesa : Feniks Publishing, s. 127-135). Skoncentrowałam się na prawach własności intelektualnej w prawie międzynarodowym i prawie Unii Europejskiej w sytuacji posługiwania się przez tłumacza bazami danych.

Badałam ponadto kwestie dotyczące multilingualizmu w Unii Europejskiej, która jako podmiot prawa międzynarodowego łączy państwa, osoby prawne i osoby fizyczne, kładzie szczególny nacisk na równość języków narodowych. Zachowanie równowagi między interesem polegającym na utrzymaniu różnorodności językowej z jednej strony a zapewnieniem sprawnego obrotu prawnego z drugiej strony wymaga starań o rozwiązywanie nieuniknionych konfliktów. Staralam się zidentyfikować owe trudności, wskazać działania podejmowane przez Unię Europejską w celu ich wyeliminowania lub złagodzenia a następnie podjąć próbę oceny ich skuteczności (*Zjednoczona w różnorodności. Prawo Unii Europejskiej wobec wielojęzyczności*, W: H. Babiuch, P. Kapusta, J. Michalska (red.), Aktualne problemy konstytucji : Księga Jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej Profesora Bogusława Banaszaka. Legnica : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy 2017, s. 685-700). W kolejnym artykule zidentyfikowałam i przedstawiłam te obszary komunikacji prawnej i tłumaczenia regulowane prawem Unii

Europejskiej, które w szczególności sposób wiążą właściwe funkcjonowanie swobód rynku wewnętrznego z kwestią wielojęzyczności (*Legal Communication and Translation Standards in the EU Internal Market*, W: M. Dei, O. Rudenko (red.), *Association Agreement : from Partnership to Cooperation : Collective Monograph*, Hamilton : Accent Graphics Communications & Publishing 2018, s. 9-13).

Kolejne artykuły z tego zakresu dotyczyły relacji między językiem a prawami człowieka. W pierwszym z nich przedstawiłam wyniki analizy wybranych traktatów uniwersalnych i regionalnych, zawierających postanowienia dotyczące ochrony praw językowych, a także wnioski dotyczące skuteczności międzynarodowego podejścia prawnego w tym zakresie (*Supranational Protection of Language Rights in Universal and European Context*, „Bajo Palabra. Revista de Filosofía”, nr 17, s. 213-228). Drugi z nich, mający charakter interdyscyplinarny, dotyczy prawa do sądu jako prawa podmiotowego, zorientowanego na jednostkę, będącego podstawową gwarancją realizacji innych praw podmiotowych (*Education of Translators and Interpreters as a Determinant of Access to Court - A European and Polish Perspective*, „European and Comparative Law Journal = Žurnal evropejskogo i porivnl'nogo prava” 2017, nr 6/2, s. 2-23). Badania zorientowałam na ukazanie roli tłumacza jako gwaranta tego prawa, a następnie, na gruncie założeń translatoryki korpusowej, zaproponowałam nową metodę kształcenia tłumaczy sądowych. Jej zastosowanie zapewni optymalizację procesu kształcenia tłumaczy sądowych, zarówno w sferze efektywności czasowej, jak i jakościowej. Ostatni z artykułów łączy elementy lingwistyki stosowanej, prawa Unii Europejskiej oraz międzynarodowego prawa ochrony środowiska (*Sprawiedliwość językowa w prawie środowiska: ludy tubylcze a narody Unii Europejskiej*, „Lingwistyka Stosowana” 2017, T. 24, nr 4, s. 149-163). Założyłam, że jednym z warunków skuteczności gwarancji przyznanych narodom przez międzynarodowe prawo ochrony środowiska jest ich właściwe zakomunikowanie, mające na celu umożliwienie tym narodom udziału w zarządzaniu sprawami publicznymi. Chociaż podmiotem komunikacji w każdym z tych przypadków jest naród, a celem - ochrona środowiska, stosuje się różne narzędzia koncepcyjne i metody komunikacji. W badaniach podjęłam próbę ich porównania i oceny ich skuteczności.

W tym obszarze mieszczą się również dwa wykłady na zaproszenie: wykład w ramach „Módulo Europeo: Integración y Derechos Fundamentales en la Unión Europea” na Universidad Rey Juan Carlos (Madryt, Hiszpania 31.03.2016) „United in Diversity. Multilingualism in the European Union Law” oraz wykład otwarty dla społeczności akademickiej na Andrassy Universität Budapest (Budapeszt, Węgry, 13.12.2017)

„Europäische Menschenrechtskonvention als lebendiges Instrument am Beispiel der Fallstudie Kozak v. Poland“ dotyczący otwartej tekstowości pojęć w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Ponadto biorę obecnie udział w projekcie naukowym prowadzonym na Universidad Rey Juan Carlos (Madryt, Hiszpania) finansowanym przez Komisję Europejską “The prohibition of racial discrimination in the European Union” (Ref. 587051-EPP-1-2017-1-ES-EPPJMO-CHAIR). Podstawę naukową mojego udziału stanowi dorobek naukowy z zakresu komunikacji prawniczej.

Problematyka zasobów naturalnych, ochrony środowiska, bezpieczeństwa energetycznego i praw człowieka

Piątym wyróżnionym przeze mnie obszarem naukowo – badawczym jest problematyka powiązanych kwestii dotyczących zasobów naturalnych, ochrony środowiska, bezpieczeństwa energetycznego i praw człowieka. Najbardziej kompleksową publikacją z tego zakresu jest wieloautorska monografia dotycząca szeroko rozumianego prawa energetycznego w Polsce, w tym regulacji z zakresu ropy naftowej, węgla, gazu i elektryczności oraz interakcji tych regulacji z prawem środowiska, prawem konkurencji i prawem podatkowym (*International Encyclopaedia for Energy Law - Poland* [<https://www.kluwerlawonline.com/toc.php?area=Looseleafs&mode=bypub&level=4&values=Looseleafs~IEL+Energy+Law>], Amsterdam : Kluwer Law International BV, ss. 192; współautorzy: W. Greßler, K. Mucha, udział własny: 70%). Jestem autorem następujących rozdziałów: Preface, General Introduction, Part II - Regulatory Framework Concerning Gas, Part III - Regulatory Framework Concerning Petrol, Part V - Interaction Between Energy Law and Environmental Law, Part VII - Interaction Between Energy Law and Competition Law, Conclusion). Monografia ta jest częścią międzynarodowego projektu *International Encyclopaedia of Laws* finansowanego przez Kluwer Law International, na który składa się 25 bloków referencyjnych z różnych dziedzin prawa, obejmujących monografie z poszczególnych państw, których autorzy opisują, w jaki sposób dany krajowy system prawny reguluje określoną dziedzinę prawa.

Regulacjom prawnomiędzynarodowym dotyczącym ropy naftowej poświęciłam trzy publikacje. Pierwsza z nich dotyczy *lex petrolea* jako odrębnego reżimu prawnego prawa międzynarodowego, który wyewoluował z doktryny krajowej i międzynarodowej, przepisów krajowych regulujących sektor energetyczny, umów naftowych, orzecznictwa oraz praktyki

podmiotów działających w przemyśle naftowym (*Lex petrolea jako autonomiczny reżim prawny prawa międzynarodowego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 77, z. 4, s. 255-277). Druga z nich ma na celu uporządkowanie wiedzy w przedmiocie własności ropy naftowej na gruncie koncepcji, na których oparto porządki krajowe, a następnie na gruncie prawa międzynarodowego (*Delimitacja własności ropy naftowej w prawie międzynarodowym*, W: M. Minta, W. Śledzik, Energetyka. Wyzwania prawno-instytucjonalne, Poznań : Fundacja na Rzecz Czystej Energii 2016, s. 148-167; *Delimitacja własności ropy naftowej w prawie międzynarodowym*, W: P. Kwiatkiewicz, R. Szczerbowski (red.), Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii : energetyka w czasach politycznej niestabilności, bezpieczeństwo, gospodarka, ochrona środowiska, polityka, Komorniki : Fundacja na Rzecz Czystej Energii 2015, s. 661-677). Odmienne teorie władania w prawie krajowym oraz brak uniwersalnych regulacji w prawie międzynarodowym implikują bowiem problem delimitacji własności w odniesieniu do transgranicznych zbiorników ropy naftowej. Konsekwentnie jako badacz stoję na stanowisku, że korzystne rozwiązanie tego problemu dla zaangażowanych suwerennych podmiotów możliwe jest jedynie poprzez podejście wspólne. Trzeci z artykułów, poruszający kwestię wydobycia ropy naftowej w delcie Nigru, które doprowadziło do degradacji środowiska naturalnego i zubożenia lokalnych społeczności, dotyka swym obszarem merytorycznym międzynarodowego prawa praw człowieka, międzynarodowego prawa środowiska i międzynarodowego prawa inwestycyjnego (*Prawo ludności tubylczej do czystego środowiska naturalnego w konfrontacji z wydobyciem ropy naftowej w Delcie Nigru*, W: Jerzy Jaskiernia, Kamil Spryszak (red.), Ochrona praw człowieka w Afryce : aksjologia, instytucje, nowe wyzwania, praktyka, T. 2, Toruń : Wydaw. Adam Marszałek 2017, s. 445–459). Na podstawie przeprowadzonych badań zasugerowałam możliwość podjęcia kwestii dotyczących praw człowieka w międzynarodowych sporach inwestycyjnych.

Kolejne artykuły można objąć wspólnym szyldem bezpieczeństwa energetycznego. Przeanalizowałam strategię przyjęte przez Unię Europejską dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i wskazałam trudności napotykaną przez inicjatywy ukierunkowane na te strategię (*Prawo do bezpieczeństwa energetycznego w Unii Europejskiej*, W: J. Jaskiernia, K. Spryszak (red.), Europejski system ochrony praw człowieka. Inspiracja uniwersalna - uwarunkowania kulturowe - bariery realizacyjne, Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, s. 531-548). Podjęłam także próbę oceny prawnej Unii Energetycznej z perspektywy bezpieczeństwa dostaw energii zarówno w odniesieniu do Unii Europejskiej jako całości, jak i poszczególnych państw członkowskich (*Looking for the State's Security in the European*

Energy Union - a New Challenge for International Courts, W: I. Gawłowicz, J. Osiejewicz (red.), *The Term "Security" in Legal Sciences - Selected Aspects*, Regensburg : Universitätsverlag 2017, s. 8–30; współautor: I. Gawłowicz; wkład własny: 50%). Zająłam się ponadto kwestią importu energii elektrycznej jako towaru zagranicznego w relacjach handlowych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej (*Promowanie odnawialnych źródeł energii przez państwa członkowskie w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*, W: S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak (red.), *Inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu : wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich*, Warszawa : Wydaw. C.H. Beck 2017, s. 221-233). Badalam także możliwości podejmowania przez Unię Europejską działań prawnych na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym w sytuacji nadzwyczajnej zagrożenia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego (*Stan nadzwyczajny w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego w Unii Europejskiej*, W: J. Markiewicz-Stanny, P. Łukomski (red.), *Stan nadzwyczajny : analizy z perspektywy nauk politycznych i prawnych*, Zielona Góra : Oficyna Wydaw. Uniwersytetu Zielonogórskiego, s. 215-228). Podjęłam ponadto próbę zaproponowania nowych ram prawnych dla wykorzystania izotopu helu jako źródła energii w służbie ludzkości (*Assumptions for a legal framework for using Helium-3 as a new source of energy in the service of mankind*, W: J. Osiejewicz (red.), *The law of new technologies in the international dimension*, Regensburg : Universitätsverlag, (Entwicklungen im Europäischen Recht ; Vol. 18), s. 18-39; współautor: M. Józwik, wkład własny: 75%).

Inne zainteresowania badawcze

Poza wyżej wymienionymi zagadnieniami zajmowałam się wpadkowo również innymi problemami badawczymi. W latach 2014-2015 wzięłam udział w projekcie naukowym „Diskriminierung aufgrund der Gesundheit in alternden Gesellschaften: Deutschland und Polen vor neuen Herausforderungen“ finansowanym przez Deutsch – Polnische Wissenschaftsstiftung, w którym uczestniczyły Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk i Universität Greifswald. Efektem prac w tym projekcie, obok wystąpienia na międzynarodowej konferencji naukowej, był artykuł prezentujący polski model zachęt do zatrudniania osób niepełnosprawnych i przedstawiający propozycję optymalnego (w ocenie autorów opracowania) modelu motywującego do zatrudniania osób niepełnosprawnych (*Die Integration behinderter Menschen in das Arbeits- und Erwerbsleben: Anreiz- oder Sanktionensystem?*, W: C. D. Classen, B. Lukanko, D. Richter (red.) *Diskriminierung*

aufgrund der Gesundheit in alternden Gesellschaften : Deutschland und Polen vor neuen Herausforderungen, Berlin : BWV - Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH 2015, s. 75-95; współautor: M. Muszyński, udział własny: 50%). Ponadto w latach 2015-2016 wzięłam udział w projekcie badawczym „Polsko-niemiecka współpraca w zakresie pościgu transgranicznego” / „Die deutsch-polnische Zusammenarbeit im Bereich der grenzüberschreitenden Nacheile”, organizowanym przez Wydział Prawa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, Polsko-Niemiecki Instytut Badawczy w Collegium Polonicum w Słubicach oraz Viadrina Center Borders in Motion. Efektem prac w tym projekcie, obok wystąpienia na międzynarodowej konferencji naukowej, był artykuł opublikowany w językach polskim i niemieckim dotyczący prawnomiędzynarodowych, unijnych i konstytucyjnych uwarunkowań pościgu transgranicznego (*Das neue Konzept der grenzüberschreitenden Nacheile aus der Sicht des Völker-, des Europa- und des Verfassungsrechts*, W: M. Małolepszy, M. Soiné, A. Żurakowska (red.), Die deutsch-polnische Zusammenarbeit im Bereich der grenzüberschreitenden Nacheile, Berlin : Logos Verlag 2016, s. 47-70; współautor: I. Gawłowicz; wkład własny: 50%; Nowa koncepcja pościgu transgranicznego z perspektywy prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej i prawa konstytucyjnego, W: M. Małolepszy, A. Żurakowska (red.), Współpraca polsko-niemiecka w zakresie pościgów transgranicznych, Zielona Góra : Oficyna Wydaw. Uniwersytetu Zielonogórskiego (Acta Iuridica Lebusana ; Vol. 3), s. 45-64; współautor: I. Gawłowicz; wkład własny: 50%).

Szczegółowy wykaz mojej działalności konferencyjnej został zamieszczony w załączniku nr 5, pkt II.P. Wykaz moich osiągnięć dydaktycznych i popularyzatorskich również znajduje się w załączniku nr 5 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego.

Joanna Orłowska